

Збірник наукових матеріалів
X Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«Літні наукові зібрання»

19 червня 2017 року

Частина 2

м. Вінниця

Літні наукові зібрання: матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – м. Вінниця, 19 червня 2017 року. – Ч.2, с. 57.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Літні наукові зібрання, 19 червня 2017 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

<i>Брагар Є. В.</i> , ТОРГІВЛЯ, БАНКІВСЬКА СФЕРА, СФЕРА ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІКИ ФРАНЦУЗЬКОГО АЛЖИРУ НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АЛЖИРУ (1945-1954).....	4
<i>Мисак Ю.А.</i> , ОСНОВНІ ІНСТИТУТИ БУРЖУАЗНОГО ПРАВА.....	7

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

<i>Колеснікова В.К.</i> , ПРОБЛЕМИ СЕПАРАТИЗМУ В ІСПАНІЇ. УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	12
<i>Костюк Н.О.</i> , РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІСЛАМУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ПОЛІ ЯК ПРИКЛАД ІНТЕГРАЦІЇ МУСУЛЬМАНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ.....	15

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

<i>Слісарчук І.Ю.</i> , КОМУНІКАЦІЇ З ПАРТНЕРАМИ НА BUSINESS-TO-BUSINESS РИНКАХ.....	20
<i>Панкова К.О.</i> , АНТИКРИЗОВІ ПР-КОМУНІКАЦІЇ: ЗАВДАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ.....	25

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

<i>Олексин І.Я.</i> , АКТУАЛІЗАЦІЯ ЦІННІСНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	29
<i>Процько С.А.</i> , ТВОРЧЕСТВО И ЛИЧНОСТЬ.....	35

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

<i>Гришковиць О.В.</i> , НОРМАТИВНО- ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ.....	37
<i>Дзюбак В.С.</i> , ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	42
<i>Козловець А.А.</i> , ПРОБЛЕМА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ.....	44
<i>Михайличенко М.</i> , ДЕФОРМАЦІЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПІД ВПЛИВОМ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ СРСР.....	48
<i>Панченко С.</i> , ОСОБЛИВОСТІ НАЦИСТСЬКОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ СИСТЕМИ РЕЙХСКОМІСАРІАТУ «УКРАЇНИ».....	50
<i>Токар А.В.</i> , ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	53

ТОРГІВЛЯ, БАНКІВСЬКА СФЕРА, СФЕРА ПОСЛУГ ЯК СКЛADOVA
ЕКОНОМІКИ ФРАНЦУЗЬКОГО АЛЖИРУ НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ ЗА
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АЛЖИРУ (1945-1954)

Брагар Є. В.

Студент історичного факультету

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Економічна система Французького Алжиру була значною мірою економікою аграрно-сировинного типу, що було типовим для економіки переселенського капіталу. Це зумовило рівень розвитку всіх галузей алжирської економіки. Не виключенням стала й торгівля, фінансова сфера та сфера послуг. Протягом всього колоніального періоду ці галузі були тісно пов'язані з економікою метрополії.

Розвиток франко-алжирських торгівельних відносин розпочався ще задовго до початку колонізації. Вже у XVIII ст. французькі купці володіли низкою торгівельних концесій в Алжирі і мали фактично монопольне право на вивезення хлібу з країни [3, с. 15].

Розвиток торгівлі, фінансів та сфери послуг є обов'язковим для формування економіки будь-якої країни, в тому числі і Французького Алжиру. Торгівля – перше ремесло, яке почали розвивати колоністи майже одразу після проникнення до країни, адже першими колоністами були комерсанти, маклери, кредитори, які скуповували у місцевого населення землю та нерухомість, а потім перепродавали її за значно вищою ціною новоприбулим колоністам. Частими були випадки продажу одних і тих самих ділянок двом і більше особам. До фінансових махінацій часто були причетні чиновники та офіцери. Зафіксовані випадки продажу землі під заселення європейцями ще до захоплення певної території французами [5, с. 67; 8, р. 56]. Таким чином першим об'єктом торгівлі стала земля, разом з тим навколо неї було багато махінацій.

Дрібна торгівля була переважно заняттям місцевого населення, але серед європейців цим займались здебільшого євреї та мальтійці [8, р. 58-59].

В міжнародній торгівлі домінувала метрополія: саме на неї припадало 73,6% імпорту та 70% експорту. Водночас Французький Алжир був найбільшим колоніальним ринком для Франції. На Алжир припадало більше половини експорту та третина імпорту із зони франку. Імпортувались продукти харчування, промислові вироби, автомобілі, будматеріали та паливо. На експорт йшла продукція сільського господарства (80-85% експорту) та, в значно меншій мірі (10-15%), необроблена сировина [2, с. 175-176; 6, с. 19-20; 7, с. 245-247].

Банківська сфера була представлена в Алжирі як місцевим Алжирським банком, так і такими французькими або міжнаціональними гігантами як Об'єднаний паризький банк – «Мірабо», фінансова група «Ротшильд – Рене Мейер», Індокитайський банк, Паризько-Нідерландський банк, «Алжирська компанія банку і кредиту», Північноафриканський індустриальний банк, де Нерво, Верна, Мале, Вормса та деякі інші [1, с. 96; 2, с. 158; 4, с. 25, 124; 5, с. 127].

Варто зазначити, що значна частина місцевого населення надавала перевагу вітчизняним банкам. Так, за роки війни за незалежність Алжиру (1954-1962) у місцевих банках подвоїлась загальна сума вкладів [3, с. 97].

Сфера послуг в Алжирі була пов'язана насамперед із розвитком туризму. В XIX ст. у французькому суспільстві відчутно зріс інтерес до Алжиру. Це пов'язано в першу чергу з відносною близькістю до метрополії та наявністю своєрідного східного колориту. Ця країна стала місцем масового паломництва французьких політичних, військових діячів, письменників, художників, композиторів. Багато хто з них там жили деякий час, деякі поселялись там назавжди. Природа та культура Алжиру дістала відображення у їхній творчості. Найбільшим туристичним оператором Французького Алжиру була компанія OFLAC, що організовувала туристичні поїздки по всьому Алжиру для французів та іноземців [1, с. 110; 4, с. 110].

Ресторанний бізнес був популярною сферою підприємництва серед євроалжирців – в місті Алжир існував цілий ряд ресторанних закладів європейського типу. Найпрестижнішими вважались елітний швейцарський ресторан «Brasserie Suisse» та нічний клуб «L`Arc-en-ciel» [1, с. 10].

Також популярним явищем стало будівництво кінотеатрів західного зразка. Так, найпрестижнішим кінотеатром м. Алжир був кінотеатр «Колізей», що першим транслював нові голівудські кінострічки та мав модернізовану систему кондиціонування [7, с. 227-229].

Готельне господарство не відповідало світовим стандартам і якість готелів була все гіршою по мірі віддалення від узбережжя.

Серед туристів, що приїздили до Алжиру переважали в першу чергу туристи з Франції. Туристи з інших країн потребували спеціального завчасного оформлення візи до Алжиру (окремо від французької). Оформлення алжирських віз було супроводжене масою бюрократичних бар'єрів. Найпоширенішим місцем оформлення алжирських віз був французький порт Марсель [8, р. 56].

Одним з найбільш популярних туристичних маршрутів було відвідання пустелі та старовинного міста Бу Саад, де була розвинута мережа готелів, ресторанів, професіонально надавались послуги екскурсоводів та було багато торгівців сувенірами [1, с. 30].

Проституція у Французькому Алжирі була нелегальним, але досить поширеним явищем. Так, головним центром проституції в м. Алжир був мусульманський район Касба. Більша частина жінок, зайнятих у цій професії мали європейське походження, але при тому для східного колориту вдягали традиційний мусульманський одяг. Боротьба з проституцією де-факто не велась, оскільки перший поліцейний рейд щодо повій був проведений тільки у 1953 р., тоді ж і було виявлено, що більша частина повій офіційно зареєстровані та сплачують податки як приватні підприємці [1, с. 14].

Таким чином, можна сказати, що торгівля, банківська сфера і сфера послуг набули доволі високого розвитку. У колонії мали свої представництва

найбільші фінансові гіганти Франції. Але аграрно-сировинний характер економіки значно уповільнив розвиток фінансового сектору та сфери послуг.

Література:

1. Главса М. Спящий пробуждается Путешествие по Алжиру / Главса Милош ; [пер. с чеш. В. С. Ковалевского]. – М. : Географгиз, 1959. – 135 с.;
2. Жансон К. Алжир вне закона / Жансон К., Жансон Ф. ; [пер. с франц. Е. Рубинина, Е. Хенкина]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1957. – 352 с.
3. Ланда Р. Г. Алжир сбрасывает оковы / Роберт Григорьевич Ланда. – М. - : Соцэкгиз, 1961. – 155 с.
4. Ланда Р. Г. История Алжира. XX век / Ланда Р. Г. – М.: ИВ РАН, 1999. – 306 с.;
5. Рава Э. Северная Африка на пути к независимости / Энцо Рава ; [пер с итал.]. – М. : Соцэкгиз, 1960. – 242 с.
6. Черкасов П. П. Агония империи: политические кризисы, военно-колониалистские путчи и заговоры во Франции в продолжении алжирской войны 1954-1962 гг. / Петр Петрович Черкасов. – М.: Наука, 1979. – 280 с.
7. Genowefa G. Nafta, wino i marabuci / Gzekala Genowefa. – W.: Wydawnictwo Ministerstwa obrony narodowego, 1973. – 439 s.;
8. Stora B. Les mots de la Guerre d'Algérie / Benjamin Stora. – Т. : Presses Univ. du Mirail, 2005. – 127 p.

УДК 94

4. Историчні науки

ОСНОВНІ ІНСТИТУТИ БУРЖУАЗНОГО ПРАВА

Мисак Ю.А.,

студент факультету економіки,

менеджменту та права

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця, Україна

Становлення громадянського суспільства, яке докорінно змінило державу, не могло не відобразитися на праві, незважаючи на його консерватизм і малу рухливість. Англійська і французька революції стали серйозним випробуванням на міцність правової надбудови суспільства, яке залишилося від Середньовіччя [1, с. 14].

Оскільки новий правопорядок був зумовлений якісно новими суспільними відносинами буржуазними, то і право нового типу стало визначатися як буржуазне право.

Основними рисами буржуазного права є зрівняння в громадських правах усіх людей, незалежно від походження. Гарантом цих прав виступає Держава, більше того громадян має право на «опір гніту». Верховна влада належить народу, але всі громадяни є рівними перед законом. Громадянам гарантується свобода слова думки і друку.

Сучасне буржуазне право розвиває і розширює ці принципові положення, не заперечуючи їх суті. Гарантуються права жінок, расових, національних чи навіть сексуальних меншин. Розширюються обсяги цих прав. Проте, в окремих випадках деякі права дещо звужуються. Так, якщо в роки французької буржуазної революції власник земельної ділянки мав невід'ємне право на надра і повітряний простір, то тепер спостерігається прямо протилежний підхід [4, с. 222]. Загалом же, сучасна концепція прав людини визнає за усіма людьми певні природні та невід'ємні права (на життя, на власність, на особисту свободу, на захист честі і достоїнства, на свободу пересування, вибір місця перебування і проживання, на участь в управлінні державою, на отримання достовірної інформації тощо). Як правило, обсяг цих прав встановлюється міжнародними документами і конвенціями. Вони не можуть довільно бути скасовані чи обмежені, а обов'язки розширені державними актами. Крім того, ці права у разі потреби мають судовий захист, незалежно від характеристик особи, яка потребує захисту. Як приклад можна навести рішення Європейського суду з прав людини (липень 1999 р.) за позовом торговця наркотиками, над яким п'ятеро французьких поліцейських вчинили насильство у 1991 р. За моральний

та фізичний збиток Франція має виплатити позивачеві штраф у розмірі 100 тис. доларів. Привілеї тих чи інших соціальних груп чи дискримінація людей за расовими та іншими ознаками не допускаються, пільги та переваги для окремих груп (інвалідів, пенсіонерів) можуть бути встановлені лише у відповідності до закону.

Історично склалося так, що сучасне буржуазне право існує у формах двох основних систем - континентальної та острівної. Історичною батьківщиною першої вважається Франція, другої - Англія та її колишні колонії [3, с. 23]. Характерною особливістю континентальної системи виступає її опора на кодекси, острівна - заснована на судових прецедентах. Переваги і недоліки кожного підходу - зрозумілі. Так, в країнах континентальної системи права відповідальність можлива лише за дії, передбачені як карані у законі. Злочинець усвідомлює караний характер своїх дій, рішення судді легко піддаються контролю зацікавлених сторін і оскарженню. Недоліком цієї системи є її певна закостенілість - неможливо покарати фізичну чи юридичну особу, якщо це прямо не передбачено законом, навіть якщо дії цієї особи завдають вагомої шкоди суспільним чи приватним інтересам. Наприклад, наприкінці ХІХ ст. з'являються перші порнографічні карточки (жінка злягається з поні), в 70-х роках ХХ ст. на Заході поширюються перші злочини, пов'язані з комп'ютерною технікою, несанкціоноване проникнення у чужу базу даних, створення і поширення комп'ютерних вірусів тощо. [4, с. 223]. На пам'яті українських громадян діяльність різноманітних пірамід і трастів, компаній «товари - поштою» і т. п. Парадокс полягав у тому, що, незважаючи на очевидну підозрілість усіх цих установ, формальних підстав для притягнення до кримінальної відповідальності чи навіть просто призупинення їх діяльності не існувало аж до моменту повної зупинки ними виконання своїх зобов'язань перед акціонерами.

Принципово інший підхід практикується в країнах так званої острівної системи. Кодексів тут не існує як таких, їх замінюють прецеденти, тобто судові рішення, винесені щодо конкретної справи. Надалі вони використовуються як

зразок, судді діють ніби за аналогією. У разі виникнення карної або цивільної справи, яка не мала прецедентів у минулому, суддя на свій розсуд виносить рішення за аналогією з певними подібними вироками. По суті, такий суддя виступає як творець норм права. Що ж стосується заінтересованих сторін, вони можуть або погодитися з винесеним рішенням, або вимагати передачі справи у суд вищої інстанції для її перегляду і винесення рішення по суті. Зрозуміло, що у кожному випадку витрати на послуги адвокатів (до речі, дуже і дуже значні) лягають на учасників судового спору. В принципі, навіть повний бідняк може розраховувати на висококваліфіковану юридичну допомогу, якщо зуміє зацікавити адвоката чи то відсотком від виграної суми, чи то можливістю створення собі гучного імені на здавалось би «мертвій» справі.

Острівна система права має і свої, «правила гри». По-перше, судам однієї інстанції не рекомендується приймати рішення, які значно відрізняються між собою. Друге правило - рішення вищих судів є обов'язковими для нижчих і для найвищих. Третє - формально звернення до прецедентів у часі не обмежене, але фактично воно ніколи не йде далі початку XIX ст. [4, с. 225]. Це й зрозуміло - у тій же Англії на початку XIX ст. понад 200 складів злочину каралися смертною карою. Подібна архаїка цивільних спорів також видається маловідповідною для сучасних умов.

Закони різних країн світу так суттєво відрізняються. Для прикладу, у країнах Південно-Східної Азії за злочини, пов'язані з наркотиками, винних чекає смертна кара, в Україні - ув'язнення чи адміністративна відповідальність, в Голландії марихуану можна придбати у аптеці чи барі, у Канаді віднедавна - навіть вирощувати на продаж. Нарешті, у Швейцарії влада видає особам, офіційно визнаним героїно-залежними наркоманами, важкі наркотики, аби запобігти злочинам на ґрунті пошуку коштів для їх придбання. З іншого боку, те, що донедавна вважалося злочином у одній країні, може згодом стати абсолютно похвальним діянням (за Хрущова розстрілювали «валютників», за Брежнєва - «цеховиків», сьогодні це чи не найшанованіші люди в російському та й українському суспільстві) у цій же державі. І навпаки, учорашня

правомірна чи навіть правозахисна діяльність владою - власною, а не окупаційною - може бути оголошена злочином (так, у об'єднаній Німеччині, яка вважається зразком буржуазної демократії, був кинутий до в'язниці Маркус Вольф, керівник відомої «штазі» - однієї з кращих спецслужб соціалістичного світу). Межа між злочином і правовою поведінкою дуже тонка. І потрібно розуміти як народжуються, живуть і помирають закони. Що існують якісь загальні критерії у законодавчій практиці тих чи інших історичних форм держави.

І найголовніше - сучасна доба у правотворенні відрізняється від учорашньої, і можливо українцям слід сподіватися на нововведення у найближчому майбутньому. Не секрет, що поставивши завдання інтегруватися у світові та європейські структури, Україна буде приводити своє законодавство у відповідність до законодавства розвинутих буржуазних країн. Для прикладу, під тиском європейських держав, але всупереч настроям основної маси населення Україна спершу установила мораторій на виконання смертних вироків, а згодом навіть повністю скасувала смертну кару.

Література:

1. Ливанцев К. И. История буржуазного государства и права.- Л., 1986. – 228 с.
  2. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран.- М.: Юридическая литература, 1984. – 472 с.
  3. Страхов Н. Н. Основные закономерности становления буржуазного государства и права в Англии, Германии, Франции и Северной Америке.- Харьков, 1978. – 544 с.
  4. Макарчук В.С. Історія держави і права зарубіжних країн 2000. – 416 с.
-

ПРОБЛЕМИ СЕПАРАТИЗМУ В ІСПАНІЇ. УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

*Колеснікова В.К.,**Слухач**Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ**України**м. Київ, Україна*

У сучасному світі сепаратизм є однією з найгостріших проблем. Особливо актуальним для нас це питання постає в розрізі подій в Україні. Однак Іспанія зіштовхнулася із сепаратизмом значно раніше і продовжує «страждати» від нього й сьогодні. Іспанський лібералізм завжди намагався реалізувати ідею єдності держави, нації та демократії. Різні історичні епохи Іспанії відзначались потягом до сепаратизму різних областей.

Неоднозначна суть сепаратизму актуалізує необхідність його дослідження, адже здебільшого сепаратизм є справою регіонального характеру, навіть внутрішньодержавного, а насправді належить до проблем міжнародного значення. Це пояснюється тим, що за умови успішного сепаратистського руху в одній державі може спалахнути ланцюг подібних настроїв в інших, що, у свою чергу, впливає на міжнародний статус країни, у якій розпочалась така активність.

Для дослідження проблеми необхідно застосовувати теоретико-концептуальні засади вивчення сепаратизму в політологічних теоріях. Сепаратизм, як соціальний феномен можна концептуалізувати в трьох групах теорій: домодерних, модерних та глобалістських (постмодерних). У примордіалістсько-переніалістських (домодерних) теоріях сепаратизм пояснюють як наслідок виокремлення ідентичності нової спільноти з почуттями, спорідненістю етнічного походження за рахунок спільної історії. У марксистських, структурно-функціоналістських та конструктивістських теоріях сепаратизм розглядають як діяльність етноспільноти на чолі з етнічними елітами. У постмодерних теоріях сепаратизм розглядають як явище

соціокультурного життя у зв'язку з такими новітніми феноменами постмодерного світу, як фрагментація, глобалізація й “зіткнення цивілізацій”, мультикультуралізм і гібридна (комплексна) ідентичність.

Активізація процесів глобалізації, трансформації політичних та економічних режимів у світі в кінці ХХ - на поч. ХХІ ст. зумовили посилення сепаратистських рухів. Сепаратизм, будучи суперечливим суспільно-політичним явищем, являє собою одну з найскладніших та найактуальніших проблем світового співтовариства. Можна усвідомити, що політико-географічне становище накладає відбиток на особливості зародження та розвитку осередків сепаратизму у світі. Розуміння механізмів цього впливу можуть призвести до вироблення конкретних рекомендацій зниження ризиків сепаратизму і сприяти поступової нормалізації внутрішньодержавних протиріч. [1]

Не кожен народ з високим рівнем самоідентифікації реалізував своє право на суверенітет. У світі значно більша кількість етносів, ніж держав. Іспанія залишається найбільшою країною Європи, що страждає через сепаратистські настрої вже протягом багатьох десятиліть. Можливим виходом із ситуації, що склалася, може стати зміна конституційних законів, що надасть більше повноважень автономіям, які прагнуть фактичної незалежності, а також проведення мирного діалогу між усіма зацікавленими сторонами. [3]

Процес глобалізації робить можливим об'єднання зусиль усього світу для боротьби саме з тими чинниками, які й впливають на посилення сепаратистських настроїв, збройних конфліктів, тероризму, а саме: поліпшення соціально-економічних умов проживання, забезпечення належного рівня безпеки на світовому рівні, забезпечення належного рівня екології та здоров'я, посилення ідеї об'єднання та порозуміння між народами, підкресливши нашу взаємозалежність один від одного. Цю взаємозалежність дуже легко простежити за наслідками світової економічної кризи, яка також не оминула й Іспанію. Вагомий вплив світової економічної кризи на рівень життя іспанців може стати черговим чинником посилення сепаратистських настроїв. Тому

навіть уже здобутті успіхи в урегулюванні конфлікту не гарантують його повну ліквідацію. Дана проблематика потребує постійного моніторингу й аналізу.

В Україні проживає цілий ряд етнічних груп, споріднених з титульними націями сусідніх держав. Унікальність та своєрідність полі етнічних впливів виявляється у загальнокультурному просторі з різною інтенсивністю та регіональними і етнокультурними особливостями. Етнічна складова в Україні часто прихована за соціальними статусами та характеристиками, і зміни соціальної структури та пристосування до нових суспільних ролей залишаються для етнічних спільнот більш нагальними. Такий стан є вигідним як для вітчизняного соціополітичного простору так і для представників самих етнічних спільнот. [3]

Через зовнішні впливи та етнокультурні особливості мешканців окремих регіонів України сепаратизм в Україні поширений, здебільшого, на сході України, який перебуває під потужним інформаційним впливом Росії. Окремі прояви сепаратизму мали місце і у західній Україні, але виявились або вкрай маргінальними, або носили консультативний характер. Нагальним є питання вирішення та недопущення повторення сепаратистських рухів на території України.

Досвід Іспанії у вирішенні проблеми тероризму є вкрай актуальним на сьогоднішній час. Певні відмінності в передумовах та засадах сепаратизму в Іспанії та Україні не зменшують важливості даного досвіду для вирішення цієї вкрай гострої проблеми ефективними дієвими методами.

Отже, збіг певних територіальних претензій на території України та проживання на цих теренах етнічних меншин посилює небезпеку сепаратизму. Таким чином, можна констатувати, що в Україні сформовані об'єктивні історичні обставини для зародження етнічного сепаратизму. Україна внаслідок динамічного розвитку тривалих суспільно-політичних та інституційних перетворень, а також через своє геополітичне розташування стала невід'ємною складовою світового міграційного трафіку. В Україні проживають представники кількох десятків національностей з тривалою осілістю. Окрім

того, неоміграційні тенденції призводять до поглиблення етнічного розмаїття України. Це зумовлюватиме додаткові дезінтеграційні тенденції в Україні, сприятиме ще більшій етнічній та інституційній розрізненості українського суспільства, що може призвести до виникнення нових передумов для етносепаратистських настроїв у майбутньому.

Література:

1. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. К.: Наукова думка, 2006. 511 с.
2. Попов А. Национализм и сепаратизм в единой Европе. Космополис. 2002. №1. С.23-33.
3. Картунов О. В. Концепції прав людини та етнонаціональних меншин: від конфлікту до компромісу. Політичний менеджмент. 2005. № 2. С. 3 - 22.

УДК 297.17

12. Політичні науки

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІСЛАМУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ПОЛІ ЯК ПРИКЛАД ІНТЕГРАЦІЇ МУСУЛЬМАНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

Костюк Н.О.,

магістр релігієзнавства

Національний університет «Острозька академія»

м. Острог, Україна

Зі збільшенням кількості мусульман та іммігрантів з держав, що сповідують іслам у країнах Європи, сильнішає намагання держав-реципієнтів глибше інтегрувати «нових» громадян до суспільно-політичного життя країни. Це допоможе уникнути конфліктів у достатньому забезпеченні прав та свобод громадян. Як результат, участь мусульман у політичному житті європейських країн стає все більш вагомою та значущою.

У різних країнах Європи мусульмани беруть участь у виборах – місцевих або національних, залежно від особливостей законодавства [5]. Це штовхає до боротьби між партіями різного спрямування, що конкурують за мусульманський

електорат, котрий переважно віддає перевагу соціалістам та соціал-демократам, що більшою мірою лояльні до іммігрантів, ніж консерватори та націоналісти. Позиція мусульман з часом набуває великого, якщо не вирішального, значення для результатів виборів.

Політичні діячі мусульманського походження поки ще слабо представлені в європейській політиці. Небагато їх і серед депутатів Європейського парламенту – більша кількість представлена на національному рівні, ще більша – на місцевих (міських і регіональних) рівнях [7, с. 188]. При цьому в європейських країнах зі значним мусульманським населенням (у Франції, ФРН, Великобританії, Нідерландах і Бельгії) ступінь їх участі в політичному процесі неухильно зростає.

В основному мусульманські кандидати висувуються в рамках традиційних європейських політичних партій. Вони намагаються не акцентувати увагу на своїй етнічній чи релігійній приналежності, бо це може відштовхнути від них і немусульманську більшість виборців і мусульманську меншину (через релігійні та національно-етнічні відмінності).

Також різняться ставлення мусульман до політичних процесів у різних країнах. Наприклад, у Франції більшість мусульман є вихідцями з країн Північної Африки. Їм властиві традиційна аполітичність, скептичне ставлення і недовіра до виборного процесу. Відповідно, активність на виборах і ступінь представництва французьких мусульман в політичному житті країни вкрай низькі [4]. Навпаки, у ФРН більшість мусульман – вихідці з світської Туреччини, країни з усталеними демократичними інститутами. Тому німецькі мусульмани проявляють велику активність на виборах всіх рівнів. Їх представники займають ряд постів, як в органах влади, так і в німецьких політичних партіях.

Європейські мусульмани традиційно відстоюють свої інтереси через регіональні етнічні чи ісламські громадські рухи та асоціації, а також через вже існуючі європейські загальнонаціональні або регіональні політичні партії. При

цьому загальною тенденцією європейської політики є вкрай низький відсоток мусульман серед членів традиційних політичних партій.

Загалом підтримку більшості європейських мусульман отримують ліві партії з їх ліберальною риторикою з питань соціального забезпечення, міграції або міжкультурної політики [2]. Проте посилення в Європі антиісламських настроїв змушують як уряд, так і лівий партійний рух, з обережністю ставитися до підтримки мусульманських діаспор, що змушує мусульман створювати власні політичні партії.

На сьогодні в Європі є такі найвідоміші мусульманські політичні партії [3]:

– «Партія відродження і об'єднання» у Іспанії, зареєстрована в 2009 році в Гранаді. Вона закликає до морального і етичного відродження суспільства на основі принципів ісламу. Партія активно спонсорується урядом Марокко. Ще в 2011 році планувалося участь цієї партії в муніципальних виборах в кількох регіонах, але вона так і не була представлена у виборчих бюлетенях. У травні 2015 партія мала намір брати участь у муніципальних виборах в Малазі, Мадриді, Барселоні, Мурсії, Валенсії, Ов'єдо і Толедо;

– «Партія ісламських демократів» в Нідерландах, заснована в 2005 році. Партія виступає за боротьбу з релігійною дискримінацією, збільшення кількості мусульманських шкіл, вивчення арабської мови. З 2006 року партія бере участь у муніципальних виборах в Гаазі, де її представники займають кілька місць у міській раді;

– мусульманська партія «Політичний Ісламський союз» у Швеції. Вона була сформована в 1999 році як організація з чільними політичними цілями, але на сьогодні є лише формальними політичними зборами для мусульман;

– «Рух за права і свободи» в Болгарії. Він в першу чергу є турецькою «етнічною» партією. Сьогодні ця партія представлена як в національному, так і в Європейському парламентах;

– у Норвегії в 2009 році була утворена «Сучасна партія». Вона створена вихідцем з Пакистану і претендувала на право представляти інтереси всіх мусульман в Норвегії. На парламентських виборах 2009 року в графстві Осло партія отримала 264 голоси (менше 0,01%)

– та інші [1].

Існує проблема неоднозначної позиції мусульманських політиків і організацій по відношенню до екстремістів і терактів, що здійснюються мусульманами, в тому числі і на території Великобританії. Низка активістів, публічно засуджує акти терору, при цьому одночасно надаючи нетерпимим проповідникам і екстремістським організаціям «майданчик» для виступів, включаючи інтернет-ресурси або ЗМІ. Один з таких дволиків політиків з 2010 року вже другий термін перебуває на посаді мера одного з найбільш «імігрантських» районів Лондона – Тауер Хемлет. Проти пов'язаного з екстремістами мера йде розслідування, а він погрожує владі масштабними ісламістськими заворушеннями. Шість інших мерів-мусульман, які перебували на посадах в різних містах з 2007 по 2014 роки, в таких діях помічені не були [8, с. 140].

Соціо-політична складова представлення мусульманської спільноти Європи на рівні політичного виміру та громадянського суспільства (на прикладі Німеччини, Англії та Франції) є доволі неоднорідною та строкатою [6].

На сьогоднішньому етапі розвитку мусульманських громад спостерігається збільшення активності прихильників ісламу та вихідців із мусульманських сімей через відстоювання власних прав та свобод. Говорити про релігійний фактор як головний чинник до консолідації цих громадян є поспішним, адже в низці країн Західної Європи простежується чітка градація та певна відчуженість між представниками різних мовних, культурних, релігійних груп (шиїти та суніти) та класів Європейської умми. В низці випадків навіть релігійна особливість ісламу як об'єднуючої основи для мусульманина не дозволяє представникам цих груп виступити єдиним фронтом для відстоювання прав мусульман в тій чи іншій країні (алжирці та мароканці – у Франції, індузи та

іракці – у Англії) [5]. Однак, необхідно зауважити, що ця тенденція має місце зменшуватися, особливо в організаціях, де переважають представники молодого покоління мусульманської молоді, особливо, коли їх торкаються спільні проблеми притаманні сьогодні для мусульман Європи (геттизація, культурна сегрегація та дискримінація).

Отже, політичні партії та громадські організації в Європі мають широкий вектор поглядів своїх прихильників. Від «Руху світських магрибців» у Франції, що характеризується ліберальністю та світськістю поглядів до «Мусульманської Ради Великобританії» в Англії з їхніми ісламськими та фундаментальними закликами. Проте для більшості суспільно-політичних утворень є притаманними заклики до світськості, інтеграції, лібералізму та мирного співжиття мусульман та представників інших конфесій у Європі.

Література:

1. Ислам в современной Европе: демография, интеграция, перспективы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www .idmedin a.ru/books/islamic/?5479](http://www.idmedin.a.ru/books/islamic/?5479).
2. Ислам и мусульмане во Франции [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://islamtoday.ru/islam_v_mire/ostalnojmir/islam_i_musulmane_vo_franicii/.
3. Исламские организации Европы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vatanym.ru/?an=vs407_mm1.
4. Мусульмане и Ислам во Франции. Часть 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://islamtoday.ru/islam_v_mire/ostalnoj_mir/musulmaneislamvofrancii_chast_2/.
5. Роль и место исламских партий в европейской политике [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://bintel.com .ua/ru/article/print/islam-party](http://bintel.com.ua/ru/article/print/islam-party)
6. Пушар А., Лоран С. Сколько ислама во Франции? [Електронний ресурс] / А.Пушар, С. Лоран – Режим доступу : <http://inosmi.ru/world/20150202/225971498.html>.

7. Сипко Б. Соціальні аттитюди французів щодо мусульман у професійно-трудоій сфері (1995–2007 рр.) / Б. Сипко // Проблеми гуманітарних наук. Збірник наукових праць ДДПУ. Історія. – 2012. – Вип. 30. – С. 181-197.

8. Хенкин С.М., Кудряшова И. В. Интеграция мусульман в Европе: политический аспект / С.М. Хенкин., И. В. Кудряшова // Политические исследования. – 2015. № 2, – С. 137-155

УДК 6594: 005.56: 316.77

11. Соціологічні науки

КОМУНІКАЦІЇ З ПАРТНЕРАМИ НА BUSINESS-TO-BUSINESS

РИНКАХ

Слісарчук І.Ю.,

студентка факультету журналістики і міжнародних відносин

Київський національний університет культури і мистецтв

м. Київ, Україна

Тенденція комунікацій є однією з центральних у кожній галузі, оскільки комунікаційні процеси набувають все більшого значення в політиці, економіці, суспільних організаціях для вирішення поставлених завдань та розвитку суспільства. Сучасний стиль життя, потреби розвитку виробництва та суспільства обумовлюють виникнення нових способів комунікації. Такі зміни викликають кардинально інші потреби у спілкуванні, в свою чергу, зумовлюючи зміни і в соціальних комунікаціях [1, с.13]. Діяльність будь-якої галузі обумовлена необхідністю взаємодії суспільства та культурного розвитку країни у певних комунікаційних формах, які відповідають особливостям даного суспільства.

В умовах загострення конкурентної боротьби сучасні підприємства мають орієнтуватися на використання маркетингового підходу. Зміни в сучасному оточенні фірм спричиняють зміни у традиційному підході до маркетингового управління. Як практики, так і теоретики звертають увагу на потребу формування нової концепції маркетингу на підприємстві, яка повинна

спиратися на широку ринкову орієнтацію. Також на уважне відстежування поведінки клієнтів та формування партнерських відносин. Побудова взаємовідносин з клієнтами потребує нової якості маркетингу та нової якості комунікації [2, с.58]. Тому слід визначити сутність концепції управління зв'язками з партнерами, її теоретичні підстави, і зокрема, відносини, що панують між партнерами.

Ринок b2b – це ринок, де в якості продавця і покупця виступають юридичні особи, а його назва походить від англійського «business-to-business», що означає «бізнес для бізнесу» або ж «юридична особа юридичній особі». Саме тому до сфери b2b відносяться в основному промислові ринки [3, с.145].

Для розгляду даного терміну звернемося до праці відомого професіонала в області розробки і застосування інструментів промислово маркетингу Ф. Уебстера [4, с.55]. Промисловий маркетинг пов'язаний з продажем товарів і послуг інституціональним клієнтам, до яких відносяться державні та промислові підприємства, підприємства, що обслуговують комунальну сферу, освіту і медичні заклади, організації оптової та роздрібної торгівлі. Важлива особливість покупців b2b-ринку полягає в тому, що придбані ними товари і послуги підлягають подальшим змінам для створення з їх допомогою нових товарів і послуг. Такі товари, як напівфабрикати, окремі деталі або сировина, використовуються для подальшого створення кінцевого продукту, наприклад обладнання, будівельних матеріалів, предметів побутової хімії. В своїй основі промисловий маркетинг являється одним із ланок системи функціонування різних організацій, постачальників товарів і послуг.

Моделлю b2b-бізнесу можна назвати будь-який бізнес, коли компанія-покупець використовує продане (поставлене) їй з метою перепродажу, корінної модернізації або модифікації, кастомізації товару і створення тим самим нового товару або послуги.

Під поняттям b2b також маються на увазі системи електронної комерції або системи електронної торгівлі [5]. B2B-маркетинг – діловий, промисловий маркетинг, орієнтований не так на кінцевого споживача, як на компанії, тобто

на інший бізнес. Під поняттям b2b-маркетингу прийнято розуміти число бізнес-моделей, які постійно збільшуються і спрямовані на продаж послуг або товарів юридичним особам або на побудову дилерської мережі (згодом дилери перепродують продукцію юридичним чи фізичним (b2c) особам).

B2B-маркетинг – поняття, визначене Ф. Котлером як маркетингові відносини між двома сторонами – промисловими підприємствами.

Зміст ефективних маркетингових комунікацій можна описати як інструментальні і педагогічні правила. Вибір каналів комунікації на діловому ринку передбачає розподіл коштів між основними інструментами маркетингових комунікацій: рекламою, стимулюванням збуту, зв'язками з громадськістю, особистими продажами і прямим маркетингом. Ефективність кожного з цих інструментів залежить від поєднання з іншими інструментами просування. Кожен з них грає певну роль у вирішенні завдання з інформування клієнта, мета якого вивести потенційного клієнта зі стану, коли він нічого не знає про компанію та її продукти, і провести його через усі стадії до факту купівлі.

Ознаки компанії b2b-сегменту:

- клієнт використовує придбану продукцію в якості сировини;
- продукт, що купується (пакувальний матеріал, обладнання, канцелярські товари, транспортна техніка) є для клієнта засобом виробництва;
- послуги, що надаються (консультування, вантажоперевезення, установка, підбір кадрів, інформаційні площі) використовуються клієнтом в процесі виготовлення власної продукції;
- продукт (будматеріали і меблі, послуги зв'язку, електрична енергія) забезпечує нормальне функціонування бізнесу клієнта [6, с.233].
- одним із провідних факторів формування комунікації є особисті відносини між партнерами. Такі відносини формуються в процесі неодноразової взаємодії. Тож при побудові комунікації з потенційним клієнтом необхідне глибоке вивчення не тільки особливостей його бізнесу, але і пріоритетів осіб, які приймають рішення. Для того, щоб угода відбулася, на

осіб, що приймають рішення, необхідно справити гідне враження, підкріплене компетенцією та обізнаністю про бізнес клієнта. Оскільки угода носить логічний характер, достовірні економічні показники і аналітичні дані можуть стати вагомими аргументами для реалізації угоди між партнерами . Отже, особливість формування b2b-комунікацій залежить, в першу чергу, від етапу, на якому перебуває комунікація між партнерами.

Комунікація на b2b-ринку відбувається не лише у вигляді живого спілкування між компаніями та їх постачальниками, виробниками і дистриб'юторами. Вона може відбуватися за допомогою електронних систем, які виконують функції інтерактивних каталогів, автоматизованих систем прийому замовлень і контролю над поставками, організації та контролю платежів, обміну комерційною інформацією. Можна зробити висновок, що не тільки живе спілкування робить ефективною комунікацію між партнерами. Багато ключових моментів залежить від електронних та мережевих систем, які зводять до максимального комфорту спілкування між партнерами. Тому потрібно враховувати усі аспекти, які можуть вплинути на якісь співробітництва [7].

Для забезпечення стабільного розвитку підприємства та дотримання основних принципів комунікації на ринку, рекомендується проведення наступних заходів:

- бути чесними в роботі;
- здійснювати ретельну обробку будь-якої вхідної інформації для подальшого прийняття правильного рішення;
- своєчасно реагувати на всі дзвінки, листи, повідомлення та звернення партнерів;
- приймати і реалізовувати на практиці рішення щодо усунення виникаючих конфліктних ситуацій;
- зміцнювати імідж підприємства, що підкреслює його орієнтацію на клієнта;

- формувати унікальні пропозиції, що відповідають потребам клієнтів і створюють відмінні переваги як економічного, так і психологічного характеру;
- брати участь в інформаційному просуванні на ринку товарів і послуг;
- переходити від успішних «угод» до створення довгострокових відносин, що ґрунтуються на взаємній довірі.

Отже, можна зробити висновок, що комунікації підприємств на b2b-ринку, в більшості випадків є основою його конкурентоспроможності, і можуть визначати конкурентну перевагу. Основа партнерських відносин заключається у побудові двосторонньої комунікації. Такі позиції як digital-технології, PR-інструментарій, побудова чесних відносин, із застосуванням інструментів реклами та PR залишаються на українському ринку промислового маркетингу не зовсім поміченими. А отже, їхнє важливе місце для розв'язання проблем у сфері b2b-комунікацій досі не визначене. Тому це питання потребує подальшого детального дослідження.

Література:

1. Барезев К. И. Деловые коммуникации в сегменте B2B: инструменты, особенности, проблемы / К. И. Барезев // Промышленный маркетинг. – 2013. – № 2. – С. 12–34.
2. Блейхман О. И. B2B-бренд: тенденции эпохи инноваций / О. И. Блейхман // Промышленный и b2b-маркетинг. – 2014. – № 4. – С. 56–60.
3. Кеглер Т. Реклама и маркетинг в Интернете / Т. Кеглер, П. Доулинг, В. Тейлор ; пер. с англ. – Москва : Альпина Паблишер, 2003. – 640 с.
4. Уэбстер Ф. Основы промышленного маркетинга / Френк Уэбстер ; пер. с англ. под. ред. В. Г. Быстрова, М. В. Ткаченко. – Москва : ЗАО «Издательский дом Гребенкова», 2005. – 416 с.
5. Суровцев О. О. Маркетингова політика комунікацій [Електронний ресурс] / Олександр Олександрович Суровцев. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1685030340056/marketing/marketingova_politika_komunikatsiy.

6. Фиск П. Маркетинг-гений / Питер Фиск ; пер. с англ. Н. Брагина, М. Адамен. – Москва : BestBusinessBooks, 2007. – 233 с.

7. B2B Content Marketing [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://velocitypartners.com/>.

УДК 659.441

11. Соціологічні науки

АНТИКРИЗОВІ ПР-КОМУНІКАЦІЇ: ЗАВДАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ,
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Панкова К.О.,

*студентка факультету журналістики та міжнародних відносин
кафедри зв'язків з громадськістю та журналістики
Київський національний університет культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Постійне зростання обсягів нематеріальних активів у вартості компанії та постійне збільшення ролі суб'єктивних у конкурентній боротьбі стало причиною того, що корпоративна репутація на сьогоднішній день розглядається поряд з іншими усіма типами нематеріальних активів і є одним з основних джерел отримання стійких довгострокових конкурентних переваг, створення додаткової вартості. Позитивна репутація компанії формується протягом дуже тривалого проміжку часу і вимагає дотримання виваженої та послідовної політики взаємодії абсолютно з усіма зацікавленими сторонами. Водночас, руйнування репутації компанії відбувається дуже швидко саме внаслідок вибору неправильної стратегії подолання кризових ситуацій що виникають. Саме антикризові ПР-комунікації є головним інструментом у вирішенні кризових ситуацій.

Актуальність теми полягає саме в тому, що в нашій країні дослідження антикризових комунікацій ведеться лише суто у теоретичній площині, а на пострадянському просторі, зокрема в Україні, не достатньо використовуються можливості антикризових методик. Більшість вітчизняних компаній середнього

та малого бізнесу не займаються навіть профілактикою криз та не створюють оперативні плани на випадок виникнення кризових ситуацій.

Жодна організаційна форма не обходилась без етапу кризи під час свого розвитку. Не дивлячись на готовність компанії рано чи пізно опинитись в такому стані, криза завжди має раптовий характер та непередбачуваність ходу подій. Антикризовий PR — це комплекс заходів, які допоможуть зберегти репутацію компанії та врятують організацію від загибелі.

Професіональна робота з антикризовими PR комунікаціями — це коли виявлення симптомів кризи і нейтралізації її причин пройшли непомітним для широкого загалу. Отже до стану кризи потрібно готуватись заздалегідь. Завчасна ідентифікація ризиків та правильний розподіл пріоритетів між ними, допоможе управляти або навіть запобігати кризі. Проте є ключові помилки, які тільки погіршать ситуацію, а саме: нерішучість або непрофесійність спікера, замовчування інформації або не прямі відповіді, проведення заходів, що збільшують напругу та привертають увагу.

Існує безліч причин виникнення кризової ситуації, але головними є: загроза банкрутства, витік конфіденційної інформації, конкуренція, тиск з боку більш могутніх органів, погіршення стосунків із стратегічно важливими особами, поява у ЗМІ інформації, що компрометує тощо.

Багато науковців надавали власну класифікацію кризовим ситуаціям, проте більшість, так чи інакше, відображають її раптовість — є кризова подія яку можливо передбачити, підготуватись до неї (наприклад мати запасний варіант на випадок втрати спонсора), і є ті речі, до яких ми ніколи не готові та не в змозі контролювати (наприклад стихійне лихо); та багаторівневість — криза має свої стадії розвитку[1, с.39].

Провідні компанії мають власні відділи по управлінню ризиками або антикризові відділи. Якщо немає можливості мати власних спеціалістів в штаті на постійній основі, то залучають спеціалістів зі сторони. Вони займаються моделюванням всіх можливих кризових ситуацій та розробкою плану дій для їх подолання. Головні цілі антикризових комунікацій полягають у підтриманні

прихильності до підприємства та завоюванні нової та збереженні наявної цільової аудиторії чи ринку.

Спілкування є самим ефективним інструментом в умовах кризи. Проте потрібно вміти ним користуватись, щоб ще більше не погіршити стан. Необхідно у максимально короткий термін проінформувати засоби масової інформації, щодо ситуації яка сталась. Мовчання з боку керівництва компанії чи відповідальної особи ЗМІ можуть використовувати в своїх інтересах та інтерпретувати як небажання ділитись своїми, вже прийнятими, рішеннями. Але дуже важливо, щоб спікер був компетентним, повністю розумівся на ситуації що сталась і, бажано, мав авторитет. Найкращим варіантом буде підготувати до публічних заяв голову правління або його заступника.

Важливо тримати у курсі подій своїх співробітників. Вони повинні дізнатись про кризову подію саме від керівництва, а не завдяки ЗМІ. Що стосується відносин зі ЗМІ, компанії слід постійно підтримувати лояльні відносини із журналістами.

Отже, компанія завжди повинна мати антикризовий план. Це один з головних інструментів антикризового ПР. Також з інструментарію можна виділити такі технології як спічрайтинг і спін-докторинг.

З початком кризової ситуації слід зайняти чітку, недвозначну позицію, повернути на свою сторону якомога більше прихильників, активізувати підтримку третіх сил, організувати присутність на місці події керівників високого рангу, централізувати комунікації, контролювати отримання та розповсюдження інформації, налагодити співпрацю зі ЗМІ, планувати стратегію дій після кризи, здійснювати постійний моніторинг ситуації та корегування дій[2, с.56].

Основний чинник в кризовій ситуації — це фактор часу. З досвіду багатьох компаній можна зробити висновок, що у розпорядженні антикризової команди є лише 3-6 годин після появи інформації про кризу, щоб сповістити громадськості про свою позицію.

Основний висновок полягає в тому, що треба запобігати кризам, а не намагатися побороти після їх виникнення.

Світовий досвід у сфері антикризового ПР дуже багатий. Головний принцип, якого треба притримуватися у кризовій ситуації — не замикатися, спілкуватися з пресою та споживачами.

Наслідки мовчання можна спостерігати у прикладах з «Еххон» та французькою харчовою компанією «Findus», котрим мовчання під час кризи принесло ще більше проблем. Нафтовий танкер Еххон Valdez зайшов на міліну, що спровокувало витік нафти та забруднення навколишнього середовища. Прес-служба компанії повідомила, що у голови Еххон немає часу на коментарі. «Findus» надали недоречну інформацію на своєму сайті та використовували продукти, що не відповідають заявленій інформації. А споживачі не мали каналу зв'язку з компанією, щоб донести своє обурення. У цих випадках журналістам довелось використовувати інформацію отриману від місцевих жителів, чи споживачів, а не від керівництва компанії. [3, с.61].

В українських компаніях практично відсутні науково обґрунтовані антикризові програми, які можна використовувати під час кризи, не розроблено варіативні алгоритми та програми антикризових комунікацій.

Проте можна зазначити, що антикризовий піар є дуже поширеним явищем у політиці і сфері фінансів, особливо часто в українських комунікаціях зустрічається прийом «проблема — рішення».

І хоча ще далеко не всі компанії користуються можливостями антикризових PR-комунікацій, число тих, хто все ж таки знайом з цими технологіями постійно зростає. Деякі компанії навіть утвердили в рамках організації власний «кодекс», план дій для співробітників, за яким алгоритмом потрібно діяти в умовах кризи (наприклад український розробник, компанія «XXI Століття» або корпорація UBG). Ще у 2004 році гарний приклад вирішення PR-проблем показали банки «Надра» з ребрендингом під гаслом «ми турбуємось про вас» та «Мрія», які швидко відреагували на можливу кризу і використовували антикризові PR-комунікації, а нещодавно, на передодні 2017

року, ми стали свідками успішного подолання репутаційної кризи ПАТ «ПиватБанк». Але слід не забувати грубу помилку компанії «Дніпрогаз», і давати коментарі ЗМІ вчасно і від першої особи.

Варто пам'ятати, що найкраща підготовка до будь-яких кризових ситуацій — це міцна репутація, здобута раніше, оскільки люди будуть вірити в здатність та компетентність, авторитет керівників підприємства у налагодженні ситуації, яка виникла.

Література:

1. Блэк С. : Пер. с англ./ Сэм Блэк. – Москва: Новости, 1990. - 235с.
2. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. – Київ, 2016. - 112с.
3. Файншмідт Е. А. Антикризовий PR / Е. А. Файншмідт, Т. В. Юр'єва, Б. В. Кузнецов. – Москва: МЕСІ. Московський державний університет економіки, статистики та інформатики, 2008. - 118с.

УДК 316.322: 111.6: 124

5. Філософські науки

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЦІННІСНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Олексин І.Я.,

Здобувач

Національний університет фізичного виховання і спорту України

м.Київ, Україна

Епоха глобалізації, що є результатом людської діяльності, викликала до життя вкрай важливу проблему докорінного переосмислення сутності фундаментальних процесів життєдіяльності людини у сучасному поляризованому світі, до якої прикута увага представників гуманітарного знання, зокрема соціально-філософського.

Більш того, питання осмислення сутності глобалізаційних процесів є об'єктом дослідження багатьох вчених, причому не лише філософів, а й соціологів, культурологів, економістів, політологів, що зазвичай не мають

спільної точки зору в баченні причин та ознак тих чи інших викликів глобалізації. Крім того, дослідникам, що аналізують ознаки та зміст глобалізаційних процесів, притаманне діаметрально протилежне розуміння їх сутності та природи.

Так, У. Бека, М. Кастельс, Ф. Фукуяма та ін. наголошують на тому, що в політичному та культурному вимірах сучасний глобалізований світ стає все більш гомогенним. В свою чергу, такі відомі дослідники процесів глобалізації як І. Валлерстайн, А. Неклеса, Є. Тоффлер, С. Хантингтон вважають, що навпаки, суттєвою ознакою сучасного світу є те, що він є вкрай суперечливим, розколотим та розділеним.

Крім того, серед науковців, що досліджують сутність сучасних глобалізаційних процесів, можна виокремити як їх прихильників, так і противників. Так, серед дослідників, що позитивно ставляться до процесів глобалізації, необхідно насамперед, назвати І. Валлерстайна, С. Нанна, С. Хоффмана, в той час, як С. Амін, З. Бжезинський, Ф. Бобков, С. Проскурін глобалізацію розуміють як суто негативне явище.

Разом з тим, основна увага досліджень змісту, ознак, природи глобалізаційних процесів, здійснених за останні десятиліття, зосереджена не стільки на проблемах осмислення сутності людини, її життєвого світу, розвитку її потенційних як матеріальних, так і духовних сил, скільки на пристосуванні людства, до кризового стану розвитку суспільства, його виживання в умовах постійного зменшення його ресурсної бази: запасів питної води, продовольства, енергоносіїв. Ось чому, в центрі соціально-філософських досліджень постала не окрема особистість в її специфіці, унікальності та неповторності, а людство як світове структурне утворення, інтегроване однією долею всіх людей, що є мешканцями планети Земля.

Варто наголосити, що проблема осмислення сутності людини, джерел її потенційних фізичних та духовних сил, її ціннісних орієнтацій, разом з тим не опинилася на узбіччі соціально-філософського знання. Більш того, динаміка подальшого розвитку соціальних, економічних, політичних, духовних процесів

сучасного глобалізованого суспільства, не може не актуалізувати проблематику сутності людини, її ціннісно-моральних орієнтацій та установок, осмислення ціленаправленої та смислоутворюючої діяльності людей, поза якою не можливе подолання всіх протиріч та перешкод на шляху виживання усього людства. В цьому плані визначення глобалізації як соціального феномена сучасності є не лише універсальним, а й визначальним в загальній теорії глобалізації.

Необхідно зазначити, що само поняття «глобалізація» увійшло у науковий обіг в 50-60-х ХХ ст., завдяки тому, що американський соціолог Р. Робертсон у 1955 р. визначив його сутність, а відомий японський вчений К. Омає у 1990 р. надрукував працю під назвою «Світ без кордонів», у якій обґрунтовує теорію про те, що створення та запровадження глобальної стратегії фактично є питанням виживання всього світу, оскільки конкуренція в ньому набуває глобального змісту. Саме останні десятиліття минулого століття слід вважати початком розгортання глобалізаційних процесів, що пов'язані, по-перше, з досягненнями технологічної революції, якісними змінами в галузі інформатики та зв'язку, посиленням міжнародного співробітництва, насамперед бурхливим розвитком Інтернету, що обумовило врешті-решт, новий тип символічного існування людини, культури, суспільства. [1, с.268]

По-друге, повсюдний розвиток інформаційних та комунікаційних технологій спричинив серйозний вплив на процес розвитку сучасної аксіологічної парадигми, оскільки «особливе значення в осмисленні еволюції аксіологічної парадигми в наш час, - зазначає Р.В. Самчук, - набуває дослідження становлення нових ціннісних орієнтацій зумовлених розвитком новітніх інформаційних та комунікаційних технологій. До таких нових цінностей належить інформація, вміння її отримувати та використовувати» [2, с.70]

Зазначені кардинальні техногенні зміни, викликали появу так званої нової людини, яка вже перебуває переважно у віртуальному світі, що «побудований інформаційними маніпуляторами з гарантованою культурною гегемонією потрібних замовникам цінностей» [3, с.15-16]. І це можливо

внаслідок маніпуляційного впливу на свідомість людини інформаційних технологій та систем, шляхом деформації культурних підвалин на яких базується здатність свідомості критично сприймати інформацію.

В цьому плані слід звернути увагу на думку Г.С. Кисельова про те, що саме в умовах глобалізації «розвинені країни на початок ХХІ століття досягли вельми високого рівня визволення людини – такого, коли ледь не найбільш нагальною справою поступово стають завдання захисту особистості від маніпулювання нею та її вдосконалення» [4, с.25]. Зазначена обставина актуалізує ціннісну проблематику людської діяльності в епоху глобалізації, що визначає, з одного боку, поширення таких глобальних універсальних цінностей, що мають цивілізаційне значення, як повсюдне утвердження автономності та гідності людської особистості, проголошення та практична реалізація фундаментальних прав і свобод людини, засад громадянських структур соціуму.

З іншого боку, на зламі ХХ-ХХІ ст. сила людського розуму, втілюючись в новітні, насамперед, комп'ютерні, інформаційні технології, обумовила стан людини не лише заручника, а й раба техносфери. Більш того, «саме система комунікації, що панує в суспільстві, моделює та керує аксіологічним полем на глобальному та локальному рівнях» [5, с.23].

В такому маніпулятивному середовищі особистість відчуває себе не лише в стані самотності, а й позбавленої орієнтації та духовних цінностей. Крім того, людина перестає вірити у свої власні сили, в саму себе саме тому, що сповідує вже ілюзорну віру у всемогутність техніки та усілякі технічні дива. «Влада техніки, - зауважує М. Бердяєв, - розкладає цілісний людський образ. Дегуманізація є механізація людського життя. Техніка перетворює людину у безробітного». [6, с.344,345] М.Бердяєв впевнений, що «стан сучасного світу вимагає духовної і моральної революції в ім'я людини, в ім'я особистості. Ця революція має відновити ієрархію цінностей, яка цілком порушена, поставити цінність людського життя вище ідолів виробництва і техніки [6, с.345]. Необхідно підкреслити, що М. Бердяєв особливе місце в ієрархії цінностей, що

має відродити духовна і моральна революція, відводить свободі як фундаменту творчої активності людського духу.

Ось чому, саме дух слід розуміти надійним джерелом свободи, сутнісні сили якого домінують як над психічною причинністю, так і над природною закономірністю. «Людина, - наголошує М. Бердяєв, - самовизначається зсередини, - в міру перемоги в ній духу над душевно-природними стихіями».[6, с.9] Більш того, М. Бердяєв, визначаючи свободу пріоритетною людською цінністю, розглядає її у якості глибинної, внутрішньої енергії, що є джерелом творчого творення, що формує простір її свободної як матеріальної, так і духовної діяльності.

При цьому, наголошує М. Бердяєв, творчість, поза якою не можлива будь-яка діяльність людини, треба розуміти не лише у якості свободи, а й смислу, оскільки сенс світу завжди духовний. В такому випадку будь-яка творча діяльність, що виявляє духовний смисл всесвіту є пріоритетною цінністю людської особистості. Відомо, що визначальною рисою людини є її фундаментальна потреба в творчому самовираженні як в сфері матеріальної, так і духовної діяльності, що є свідченням актуалізації ціннісної проблематики людської діяльності саме в епоху глобалізації, яка поставила перед людством й окремою особистістю питання доленосного вибору: «Мати чи бути»?

Ось чому, творча активність особистості, як прояв самовираження людського духу, надає її життю осмисленої, бажаної, щасливої сутності. «Щастя, - підкреслює Е. Фромм, - це стан виконання не стільки чисто суб'єктивних потреб, скільки потреб, що мають об'єктивну цінність, з точки зору цілісного існування людини та її потенцій» [7, с.312]

І саме цілісне існування людини обумовлює її потребу в системі ціннісних орієнтацій, що визначають її мислення та дії. «Цінним, - зазначає Е. Фромм, - вважається все, що підтримує життя та сприяє повному розгортанню специфічних людських здібностей. Негативним є все, що пригнічує життя та паралізує внутрішню активність людини, Всі норми великих гуманістичних

релігій або великих філософів гуманістів являють собою специфічну розробку цього загального принципу ціннісної любові та цілісності». [7, с.287]

Не викликає сумнівів та обставина, що серед таких внутрішніх, екзистенційних ціннісних орієнтацій особистості, як творче самовираження, свобода, краса, істина, воля до життя, віра та мудрість саме любов посідає особливе місце. Більш того, «сьогодні, - наголошує Е. Фромм, - дуже рідко зберігається справжня любов, для якої саме головне – не відчуття власності, а сам процес любові, коли для людини, що любить саме головне – бути, а не споживати, що означає самовираження особистості у всіх її здібностях» [7, с.359]

Таким чином, з наведеного положення Е. Фромма, впливає вкрай важлива обставина, що любов як самовираження особистості є не лише проявом її творчої сутності, а й дієвим засобом вирішення глобальних проблем сучасного світу.

Література

1. Козловець М.А., Ковтун Н.М. Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізації : монографія / М.А. Козловець, Н.М. Ковтун. – К. : ПАРАПАН, 2010.- 348 с.
2. Самчук Р.В. Сучасні ціннісні орієнтації: еволюція чи криза цінностей? / Р.В. Самчук // Мультиверсум. Філософський альманах / Гол. Ред.. Лях В.В. – Випуск 6 (124). – К., 2013. – С. 65 – 80.
3. Бутенко А.П. Глобализация сущность и современные проблемы / А.П. Бутенко // Социально-гуманитарные знания. – 2002. - № 3. – С. 13-18.
4. Киселев Г.С. Современный мир и «новое» религиозное сознание / Г.С. Киселев // Вопросы философии. – 2000. - № 6. – С. 18-33.
5. Штанько В. Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології як чинник трансформацій соціокультурної реальності / В. Штанько // Вісник Харківського національного університету імені В. Каразіна. – № 829. – Серія : «Теорія культури і філософії науки». – Вип. 36. – Харків, 2008.- С. 22 – 30.

6. Бердяев Н.А. *Философия свободного духа* / Н.А. Бердяев. – М. : Республика, 1994. – С. 480.

7. Фромм Э. *Психоанализ и этика* / Э. Фромм . – М. : Республика, 1993. –. 415 с.

УДК 101.9

5. Философские науки.

ТВОРЧЕСТВО И ЛИЧНОСТЬ

Процко С.А.,

преподаватель,

Национальный технический университет Украины

«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Проблема творчества становится в наши дни все более и более актуальной, и уже, на всех основаниях, считается «проблемой столетия». Этой проблемой, уже не один десяток лет, занимаются как западные, так и отечественные философы, социологи, психологи и т.д. Но феномен творчества долгое время не мог попасть под точный психологический эксперимент, так как ситуации в реальной жизни не всегда могли попасть под его рамки, которые обычно всегда ограничены заданной деятельностью и поставленными целями, которые бывают далеки от нашей действительности.

Творчество, как феномен, давно уже не новый предмет исследования. Оно всегда интересовало философов, мыслителей всех веков и вызывало желание создать «науку о творчестве», «теорию творчества» и т.п., досконально и всесторонне изучить это явление, этот феномен.

В связи с развитием научно-технической революции во второй половине XX века появились другие уже условия, которые открыли горизонты для нового этапа развития исследований творчества: каждому человеку, личности приходится уже самому искать ответы на все новые и новые вопросы, к которым уже не применяются старые подходы к исследованию. Научно-техническая революция способствует появлению все новых видов искусства,

которых мы не наблюдали в прошлом, она делает произведения искусства более доступными для широкого круга людей.

Творчество иногда бывает необъяснимым, удивительным и порою даже парадоксальным. Умение постоянно креативно мыслить - это основное качество некоторых личностей, но оно может меняться в зависимости от обстановки и различных ситуаций. Очень часто бывает, что новые идеи и вдохновение появляются внезапно и, якобы, непонятно откуда, а после, когда мы очень сильно в них нуждаемся, они исчезают. Поэтому творческое мышление нуждается в комплексном восприятии и понимании, так как оно сильно отличается от обычного мыслительного процесса.

Как утверждает современная наука - мотивация, желание, потребность, заинтересованность, страсть, побуждение, порыв, стремление занимают важное место в творчестве, изобретении, в открытии чего-либо нового, в попытке получить не известную ранее информацию. Но только одного этого мало. Ко всему нужны еще знания, навыки, умения, мастерство, безупречный профессионализм. Всего этого не восполнить никаким талантом, никакой одаренностью, никакими эмоциями, желаниями, никаким вдохновением. Эмоции без дела пусты и не нужны, как и пусто любое дело без эмоций

Основная особенность творческой личности состоит в том, что этот человек постоянно старается находиться в стадии развития, стремится познать этот мир во всей красе, создает все новые и новые плоды своей жизнедеятельности, что приносит ему, в первую очередь, моральное удовлетворение, а потом уже все остальные блага. Таким образом, творчество является созидающей деятельностью, а творческий человек – это та личность, которая хочет заниматься такой деятельностью, готова к этому и занимается ею с удовольствием и вдохновением, которое черпает в себе самой и окружающем мире и людях. Не каждому дано стать творческим человеком, очень много зависит от воспитания, культуры, уровня интеллекта, образования, самообразования, характера, привычек, мотивации, самодисциплины и т.п. И

чем более в раннем возрасте проявятся и получат развитие творческие таланты, тем больше шансов на успех в будущем.

Творчество в жизни каждой личности требует постоянного вдохновения, но очень многие люди этого просто не понимают, сетуя на отсутствие вдохновения. Но только лишь, когда они сами начинают что-либо созидать, творить, они начинают это понимать и чувствовать определенной настрой и удовлетворение от самого процесса творческой деятельности. Занявшись чем-либо им интересным, они в дальнейшем будут увлекаться этим делом с каждым днем все больше и больше, и с радостью ожидать результатов своего творчества.

Все мы понимаем, что тема творчества в жизни любого общества играет большую роль. Ведь каждый человек, благодаря творческой деятельности, может выразить и проявить себя, все свои мысли, эмоции и переживания, передавать свое настроение, строить планы на будущее и получить ожидаемое.

Любая деятельность человека в любой сфере становится значительно продуктивнее и успешнее, когда его компетентность сочетается с истинным призванием и талантом. Но даже в том случае, если вдруг так вышло, что деятельность лишена новизны и творчества, высокий уровень профессионализма, точность и совершенство исполнения придают выполнению, казалось бы, обычных, рутинных действий особую привлекательность за счет удовлетворения потребности в своей самореализации, подготовленности, уверенности в нужности своей работы и тех положительных эмоций, которые возникают на ее основе.

УДК 351

7. Юридичні науки

НОРМАТИВНО- ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У
СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Гришковиць О.В

студент юридичного факультету

Університет економіки та права «КРОК»

м. Київ, Україна

Права і свободи дитини як учасника суспільних відносин потребують постійної уваги з боку суспільства, науковців, педагогів і батьків, а також

вдосконалення правового регулювання відповідно до потреб часу та оновлення системи соціальних цінностей. Гарантом цих прав і свобод та законних інтересів виступає держава, яка визнає на законодавчому рівні захист прав дітей важливою складовою державної політики.

Варто констатувати, що в нашій державі протягом періоду незалежності основні підходи щодо забезпечення прав дітей зазнали відчутних змін. Так, донедавна система забезпечення прав дитини в Україні базувалась на загальному підході до дитини як до об'єкта впливу, не враховуючи того, що дитина - це людина, яка має бути суб'єктом відносин. Відповідно до сучасних підходів щодо визначення ролі дитинства, визначених у міжнародно-правових актах, в суспільстві відносини між дорослими та дітьми повинні що базуватися на діалозі та взаєморозумінні, а діти мають право на особисте піклування та допомогу у процесі задоволення їхніх потреб[1, с. 100]. Однак, попри таку трансформацію поглядів на права дитини, проблемою залишається низька поінформованість про ці права насамперед дітей та їхніх батьків, педагогів, соціальних працівників.

На даному етапі розвитку українського суспільства відбувається посилення уваги з боку держави до інтересів дітей, вдосконалюються механізми контролю за дотриманням законодавства у сфері захисту прав дітей, розвиток інституцій соціально-правового захисту дітей та ряд інших важливих перетворень, які свідчать про формування системи захисту прав дітей в Україні відповідно до міжнародних стандартів. Так, зокрема, діючими є Закони України «Про охорону дитинства», «Про органи та служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про попередження насилля в сім'ї», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам», також створено мережу служб у справах дітей, центрів, соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. В результаті вдосконалення нормативно-правової бази у сфері захисту прав дітей, на сьогодні Україна є учасницею багатьох міжнародних актів у сфері забезпечення прав дитини, зокрема було ратифіковано 27 лютого 1991 р.

Верховною Радою Української РСР Конвенцію ООН про права дитини – головний міжнародний документ про захист дітей [2].

Проте, незважаючи на в цілому сформовану модель захисту прав дитини, існує ряд факторів, які свідчать про її неефективність у сучасних умовах. Так, відбувається зростання показників дитячої безпритульності, ризиків зростання соціального сирітства, скорочення усиновлення та прийомних сімей, все більше матерів і дітей у складних життєвих обставинах потребують підтримки, загострилися та нагальні проблеми: поширення соціально небезпечних та інфекційних хвороб, скорочення програм імунізації, загострення жорстокості та насильства щодо дітей та у дитячому середовищі, погіршення доступу до послуг освіти, охорони здоров'я та соціальної сфери[3].

Соціально- економічні проблеми, які загострилися в умовах збройного конфлікту на Сході України покладають на державу нове завдання - захист прав дітей-громадян України, які опинилися в зоні збройного конфлікту, а це потребує створення відповідного нормативного підґрунтя та інституційно- організаційного забезпечення. Окрім того, не відповідають потребам часу рівень координації і співпраці державних органів з громадянським суспільством у питаннях забезпечення прав дітей та низький рівень інформування суспільства з питань забезпечення та захисту прав дітей.

Активізація процесу входження України у ЄС є важливим фактором, який стимулює розробку ефективної політики держави у сфері захисту прав дітей. Наша держава успішно розпочала демократичні перетворення у багатьох сферах державного управління, проводяться численні реформи державних органів та служб. Важливою умовою євроінтеграції виступає гармонізація вітчизняної правової системи з правом ЄС, що включає приведення у відповідність до європейських стандартів та підходів щодо забезпечення прав дітей система захисту прав дитини в Україні.

На сьогодні керівні засади і основоположні принципи щодо захисту прав дитини у ЄС сформульовані у Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021), яка визначає послідовність реалізації положень найважливішого документа ,

який визначає права дитини – Конвенції ООН про права дитини. З метою гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими стандартами було розроблено Концепцію Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року. Процес входження України в Європейський Союз передбачає імплементацію європейських стандартів і підходів до забезпечення прав дітей, сформульованих у Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021). Як зазначається в Концепції як керівному документі, його прийняття повинно забезпечити послідовну імплементацію положень Конвенції ООН про права дитини, сприяти розбудові ефективної системи забезпечення прав дитини в умовах проведення децентралізації та створенню дружнього до дітей середовища, як це визначають міжнародно- правові документи та пріоритети Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021)[4].

Окрім того, важливим міжнародним актом, який повинен заповнити прогалини національного законодавства у сфері захисту прав дитини, є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція від 2011 року). 12 листопада 2016 року президентом України було внесено законопроект «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» (Стамбульська конвенція) (№0119), який був відправлений на доопрацювання. Безумовно ратифікація даної Конвенції стане завершенням формування нормативно- правової бази у сфері захисту прав дітей, яка відповідає міжнародним стандартам.

Отже, вітчизняне законодавство у сфері захисту прав дітей в цілому відповідає міжнародним стандартам(у тому числі стандартам ЄС), однак в умовах соціально- економічної кризи та воєнних дій на території нашої держави воно є таким, що не здатне повною мірою забезпечити захист державою прав та інтересів дітей- громадян України. Тому гармонізація

вітчизняного законодавства з європейськими стандартами є важливим засобом усунення прогалин, які існують в національній системі захисту прав дітей.

Проте, процес адаптації вітчизняного законодавства відповідно до європейських норм гальмується. На уповільнення процесу гармонізації вітчизняного законодавства, окрім опору старої системи, впливає відмінність історичного та соціокультурного розвитку правових систем ЄС та України в цілому. Формування оновленої правової системи – це складний і тривалий процес в нашій державі, яка поступово відходить від старої радянської системи правового регулювання. Трансформація правової системи органічно пов'язана із змінами у всіх інших сферах життя суспільства, тому в першу чергу необхідно адаптувати ментальність українського народу до європейської ментальності. Як відомо, процес формування високих європейських стандартів відбувався понад півстоліття, тобто був поступовим та тривалим, тому Україна, ставши на європейський шлях розвитку, повинна забезпечити сприятливі умови для того, щоб пришвидшити процес зближення правових систем.

Література:

1. Дакал А. В. Актуальні проблеми формування та реалізації державної політики щодо захисту прав дітей в Україні / А. В. Дакал // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 2. – С. 100-107. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_14
2. Сніжко М. Захист прав дітей в Україні з урахуванням міжнародних договорів з питань сімейного права/ М. Сніжко// Юстиніан. – 2009. - №3. [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=3163>
3. Кочемировська О. О. Щодо дотримання Україною міжнародних стандартів захисту прав дітей у збройних конфліктах. Аналітична записка/О.О. Кочемировська // Національний інститут стратегічних досліджень, Серія «Соціальна політика». – № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1660/>
4. Концепція Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року:

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 230-р
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/230-2017-p>

УДК 351

7. Юридичні науки

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ В
УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Дзюбак В.С.,

студент НА СБУ

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки

м. Київ, Україна

Аналіз нормативно-правового поля України засвідчує, що в нашій державі наявна низка законодавчих та інших нормативно-правових актів спрямованих на регулювання, захист та розвиток вітчизняного інформаційного простору. Зовнішня експертиза, яка неодноразово здійснювалася, зокрема представниками ОБСЄ, підтвердила, що законодавча та нормативно-правова база функціонування інформаційної сфери України в цілому відповідає європейським нормам, але все-таки потребує удосконалення в законах, які один одному суперечать.

На сьогодні розроблена низка законопроектів, які також викликають неоднозначну реакцію широких кіл громадськості. Ці законопроекти, з одного боку, покликані вирішити важливі проблеми функціонування інформаційної сфери нашої держави, а з іншого – при неправильному їх тлумаченні можуть призвести до подальшого гальмування процесів розвитку та утвердження демократії і свободи слова в Україні.

Метою систематизації інформаційного законодавства України є створення чіткої структури правового регулювання суспільних відносин між їх суб'єктами щодо інформації, забезпечення співвідношення потреб та інтересів людини, соціальних спільнот та держави.

Слід привести вітчизняне законодавство у відповідність до європейських норм. Зокрема, рекомендації європарламентарів щодо українського законодавства стосуються, в першу чергу, незалежності державних органів, які регулюють електронні ЗМІ (передусім Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення). Наступне важливе питання – це перехід від державного до суспільного телебачення, яке б слугувало інтересам не державних чиновників чи власників ЗМІ, а всього суспільства.

Також важливо розглянути питання удосконалення судової практики при розгляді спірних проблем в інформаційній сфері. Держава повинна знайти спосіб захищати журналістів, які володіють інформацією, небезпечною для їхнього життя, а громадян – від посягань мас-медіа на їхню честь і гідність. Для цього, насамперед, необхідно:

- законодавчо визначити порядок встановлення судами розмірів завданої моральної шкоди у сфері інформаційних відносин. Цей порядок має враховувати у кожному конкретному випадку територію розповсюдження недостовірних відомостей, час та мету, з якою розповсюджувалась інформація, обсяг та характер розповсюдженої інформації, внаслідок якої було завдано моральної чи матеріальної шкоди конкретній особі;

- встановити законом, що після визначення судом розміру моральної шкоди державне мито за розгляд справи в інших інстанціях сплачується у встановлених законодавством розмірах, враховуючи визначений судом розмір відшкодування моральної шкоди. Реалізація цієї пропозиції сприятиме зменшенню звернень до судових інстанцій з вимогою перегляду справ та збільшенню укладання мирових угод за зазначеними судовими справами;

- встановити поетапний порядок розгляду цих справ. Доцільно спочатку вирішувати питання щодо достовірності або недостовірності інформації. У разі визнання інформації недостовірною – вирішувати питання про її спростування та доцільність встановлення розміру моральної шкоди. Такий порядок сприятиме зростанню укладання мирових угод після першого етапу судового розгляду.

Отже, систематизацію українського законодавства слід здійснювати переважно шляхом кодифікації, а як результат повинен бути створений єдиний нормативно-правовий документ – Інформаційний кодекс України. Такі шляхи систематизації дадуть змогу прибрати старі, невідповідаючі сучасним реаліям норми, усунути суперечливість й термінологічну невпорядкованість, узгодити й згрупувати однорідні нормативно-правові акти, що сприятиме формуванню нового інформаційного законодавства України, відповідного умовам часу.

Література:

1. Беляков К. Інформатизація організаційно-правової сфери суспільної діяльності / К.Беляков // Право України. – 2014. – С. 88-92.
2. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»
3. Залізник В. Удосконалення інформаційного законодавства України: методологічні засади / В. Залізник // –2010. – С. 59-62
4. Тацій В. Я. Проект Концепції реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин / В. Я. Тацій, В.І. Лисицький.
5. Яременко О. І. Інформаційні відносини як предмет правового регулювання: теоретичний аспект / О.І. Яременко // – 2016. – С. 156-161.

УДК 343

7. Юридичні науки

ПРОБЛЕМА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ

Козловець А.А.,

студентка факультету №2

Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

Держава Україна славиться не тільки чорноземами, сприятливими кліматичними умовами, але й великими покладами корисних копалин, зокрема – бурштину.

Бурштин – скам'яніла викопна смола хвойних дерев, яка зустрічається практично по всій території України. Цінність українського бурштину визначається високими ювелірно-виробними властивостями, що не поступаються балтійському. А промислова переробка відходів бурштину дає високоякісні лаки, емалі, фарби, хімічні реактиви, біогенні стимулятори для сільськогосподарських культур [1; 2]. Бурштин належить до корисних копалин загальнодержавного значення України, і відноситься до переліку як сировина ювелірна (дорогоцінне каміння) [3].

Найбільші поклади бурштину зосереджені в Правобережній частині Полісся – Волинській, Рівненській, Житомирській та Київській областях. Близько 20 років жителі Волинської та Рівненської областей видобували кустарним способом бурштин. І лише, починаючи з 2014 року розпочалося масове незаконне видобування покладів даного дорогоцінного каменю на всій території Полісся.

В останній час ця проблема стала особливо актуальною, тому що значно збільшилися випадки та обсяги незаконного видобутку бурштину, що в свою чергу спричиняє велике екологічне та економічне лихо для нашої держави.

На проблемі правового врегулювання видобутку бурштину в Україні свою увагу зосереджували вчені та державні діячі Д.Алексєєва-Працюк, Н.Бабічев, Ф.Васильчук, І.Горин, О.Гулак, О.Дрозд, В.Корнієнко, С.Наумов, С.Савкевич, Е.Черней, О.Черненко, В.Шишкін та інші. Але проблему незаконного видобутку бурштину вони глибоко не досліджували, а лише розкривали деякі його аспекти.

Оскільки бурштин є державним багатством, то це значить, що без отримання спеціального дозволу бурштин видобувати заборонено. І будь-які дії по видобутку бурштину є незаконними, і за це передбачена кримінальна відповідальність відповідно до ст. 240 КК України [4, с. 107].

Незаконний видобуток бурштину належить до кримінальних правопорушень, які важко виявити та потребують ретельного доказування. Так, Д.Алексєєва-Працюк стверджує, що провадження такої категорії належать до

складних з точки зору організації та проведення досудового розслідування. І пояснює це характером способу їх учинення. Особливість таких кримінальних правопорушень полягає в «організації, проведенні й фіксації огляду місця вчинення кримінального правопорушення; специфічних обставин, які підлягають доказуванню; встановлення осіб, причетних до кримінального правопорушення, в умовах неочевидності» [5, с. 5-6]. Та, не зважаючи на складність досудового розслідування кримінальних правопорушень, все ж таки частина кримінальних проваджень розглядаються судами за обвинуваченням у порушенні законодавства про використання надр (ст. 240 КК України) та незаконному видобутку бурштину.

У 2015 році та 2016 році місцевими судами Волинської, Рівненської та Житомирської областей України щороку виноситься по 110 вироків щодо осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 240 КК України, тобто здійснювали незаконний видобуток бурштину. Протягом першого кварталу 2017 року даними судами розглянуто по суті та оголошено 25 рішень. Відсоткове співвідношення проголошених вироків по областях наведено в таблиці 1 [6].

Таблиця 1

Кількість винесених вироків за ст. 240 КК України по роках місцевими судами Волинської, Рівненської, Житомирської областей

	2015 р.	2016 р.	1-й кв.2017 р.
Волинська обл.	<i>15%</i>	<i>11%</i>	<i>4%</i>
Рівненська обл.	<i>73%</i>	<i>53%</i>	<i>52%</i>
Житомирська обл.	<i>12%</i>	<i>36%</i>	<i>44%</i>

Аналізуючи судові рішення щодо міри покарання згідно ст. 240 КК України можна стверджувати, що у більшості випадків суди засуджували громадян до покарання у вигляді штрафу або обмеження волі на строк від 1 до 2 років із застосуванням ст. 75 КК України, звільняли від відбування покарання з випробуванням, з конфіскацією видобутого бурштину, транспортних засобів.

Отже, триває незаконний видобуток бурштину, що спричиняє негативні екологічні та економічні наслідки для регіону та України в цілому, в свою чергу призводячи до протиправних дій суб'єкта в суспільстві. Кримінальні правопорушення на етапі досудового розслідування є особливо складними. Та й зупинити повністю дане явище не можливо, тому для врегулювання проблеми незаконного видобутку бурштину потрібно як найшвидше на державному рівні прийняти ряд нормативно-правових актів, які дозволять в майбутньому врегулювати суспільні відносини у сфері видобування, використання та реалізації корисних копалин (бурштину) між державою, органами місцевого самоврядування і людьми.

Література:

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів/ За заг. ред. д-ра філол. Наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2009. – 1008 с.
2. Словник української мови: в 11 томах. — Том 11, 1980. — Стор. 646 [електронний ресурс]. – http://esu.com.ua/search_articles.php?id=38191.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 року №827 «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» [електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/827-94-%D0%BF>.
4. Кримінальний кодекс України .-С.: ТОВ «ВВП НОТІС», 2017 – 204 с.
5. Алексеева-Працюк Д.О. Особливості початкового етапу розслідування незаконного видобування корисних копалин (бурштину-сирцю) // Проблеми легалізації видобутку бурштину місцевими жителями : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 11 вересня 2015 р. / Ред. кол. В.В. Галуцько, І.В. Гиренко, О.Ю.Дрозд, С.О. Короед та ін. – К. : «МП Леся», 2015. 136 с.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень [електронний ресурс]. – <http://reyestr.court.gov.ua>

ДЕФОРМАЦІЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПІД ВПЛИВОМ
ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ СРСР

*Михайличенко М.,
курсант I курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
м.Дніпро, Україна*

Правосвідомість – це специфічна форма суспільної свідомості, система відображення правової дійсності у формі юридичних знань, оцінок, правових установок, ціннісних орієнтацій, які визначають поведінку людей. Вона є однією з основних чинників створення правової та демократичної держави, але за часів свого існування зазнала багато обмежень та впливів, яскравим проявом якого є тоталітарний режим Сталіна.

У період сталінізму формуються новий тип правосвідомості - тоталітарний, або тип правового тоталітаризму. Це одна з форм правового нігілізму, під час якої за допомогою права відбуваються масові репресії.

З одного боку, «сталінська конституція» декларувала загальнолюдські цінності та гарантувала їх захист. Але це право було лише декларативною формою нелюдського свавілля влади. В таких умовах у радянського населення формувалась специфічна масова свідомості. Вони виховувалися у душі непримиримої боротьби зі злом, протиправною та злочинною поведінкою, забезпеченням прав людини, але водночас, за наказом Сталіна, люди йшли на визнання державного терору як єдино можливого засобу владного управління.

Таким чином, можна констатувати, що в добу сталінської диктатури, правосвідомість радянського населення була глибоко деформованою, перебувала у кризовому стані. Слід відзначити, що під кризою правосвідомості ми розуміємо кардинальну зміну правових цінностей і заміну її новими. Криза

правосвідомості обумовлена соціальними та духовними потрясіннями – війна, тотальний терор, голод та ін.

Лише в так звані роки «хрущовської відлиги» та «брежнєвського застою» правосвідомість радянської людини втрачає риси гостро деформованого кризового стану. Всі ці роки «комуністичні правові погляди» будувалися на базі загальнолюдських цінностей, на прагнення населення до миру та справедливості. Але і в ці часи зберігався чорно-білий правовий погляд на оточуючий світ: наприклад, не тільки правом була заборонена спекуляція та приватне підприємництво.

Отже, можемо зробити висновок, що правова свідомість є невід'ємним чинником функціонування правового життя. Кожна з форм деформації правової (інфантилізм, нігілізм, демагогія, переродження та ін.) свідомості у добу сталінського тоталітаризму мала спільні характерні риси - ототожнення зло та права, справедливості та беззаконня, державної влади та свавілля вождя.

Щоб подолати деформацію правової свідомості в сучасних умовах потрібно подолати кризовий стан суспільства, забезпечити належну якість законів та підзаконних актів, вдосконалити систему правозастосовної і судової діяльності, домогтися ефективності в діяльності правоохоронних органів, підвищити рівень правової свідомості і правової культури.

Література:

1. Данильян О. Деякі проблеми формування правової культури в сучасній Україні / О.Данильян // Правова культура і громадянське суспільство в Україні: стан і перспективи розвитку. – К., 2009. – С. 8-10.
2. Калиновський Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність: Монографія / Ю.Калиновський – Харків: Право, 2008. – 288 с.
3. Требін М. Правовий нігілізм як українська реальність / М.Требін // Четверта наукова конференція Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 16-17 квітня 2008 року: Матеріали конференції. – Х.: ХУ ПС, 2008. – С. 249-250.

ОСОБЛИВОСТІ НАЦИСТСЬКОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ СИСТЕМИ
РЕЙХСКОМІСАРІАТУ «УКРАЇНИ»

Панченко С.,

курсант I курсу факультету підготовки

фахівців кримінальної поліції

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

м.Дніпро, Україна

На сьогоднішній день, не зважаючи на те, що минуло багато часу одним з найменш дослідженим питанням в історії Другої світової війни є питання щодо законодавчої бази режиму на окупованих територіях. *«Нова східна територіальна політика» нацистів* передбачала ліквідацію радянської державності і знищення 65% українців. На «звільнені» землі планувалося заселити 20 млн німців. Україну, як і інші загарбані радянські території, окупанти вважали частиною великонімецького «життєвого простору». Вона мала перетворитися на колоніальний аграрно-сировинний додаток, джерело дешевої робочої сили для «Великої Німеччини».

17 липня 1941 р. вийшов наказ про запровадження цивільного управління завойованими областями СРСР. Рейхсміністром у справах окупованих східних областей було призначено А. Розенберга. Найбільша адміністративна одиниця в умовах окупації був «Рейхскомісаріат Україна» з центром м. Рівно. На чолі рейхскомісаріату було поставлено відомого особливою ненавистю до слов'ян нациста Е. Коха. Усі важливі адміністративні та господарські посади належали виключно німцям. Нижні ланки управління в районах, містах і селах комплектувалися з числа лояльних до окупаційної влади місцевих жителів[1, с.695]. На чолі генеральних округів Рейхскомісаріату «Україна» та найбільших міст України стояли генерал-комісари та штадткомісари. Вони, зазвичай, мали досить високі чини в СС, СА чи займали високі пости в адміністративному апараті Німеччини до свого призначення. При окупації України спочатку не

було жодних точних інструкцій, за якими той чи інший чиновник мав би керувати окупованими територіями (Б. Єржабкова). Тому більшість новостворених адміністративних округів працювали цілковито самостійно, згідно з уявленнями свого керівника.

На колишню (радянську) адміністративну структуру насамперед опиралися гітлерівці з організації органів місцевого "самоврядування". Останні обмежувалися селом, громадою (сільською і міською) і районом. Кордони колишніх районів та громад було в основному збережено, бо це влаштувало окупантів як з адміністративної, так і з господарчої точок зору, а також тому, що населення звикло до них. Важливо зазначити, що гітлерівці також залишили на селі існуючу за радянських часів колгоспно-радгоспну систему. "Наказ про новий аграрний порядок" (5 лютого 1942 р.) А. Розенберга перетворював колгоспи на громадські господарства, а радгоспи - на державні [3, с.63].

Важливими чинниками, що визначали становище населення в роки окупації, були закони, постанови, розпорядження, нормативно-законодавча документація, оголошення, що видавалися нацистською владою. Для втілення у життя нових наказів та розпоряджень існував відповідний адміністративний апарат. Уся законодавча база, яка регламентувала життя окупованого українського населення, зводилася до двох основних постулатів – цілковитого послуху і жорстокого покарання. Як виплавало з відозви окружного комісара у Кременці про встановлення —нового порядку, —окружний комісар є носієм офіціальних розпоряджень та судівництва його розпорядження є наказом. Той, хто не застосується до тих розпоряджень, ігнорує їх або не виконує, буде покараний [4,с.175–176]..

У повсякденному житті гітлерівська адміністрація забов'язувала населення безперечно виконувати розпорядження влади і поліції, забороняла будь-які збори і мітинги [5, с. 109]. З цією метою встановлювалася комендантська година.

Законодавча база, яка регламентувала прописку та реєстрацію працездатного населення, дозволяла контролювати, а головне – обмежувати

місце проживання і праці. Особи, які хотіли змінити місце проживання, повинні були негайно повідомити ці структури. Без дозволу гебітскомісара людина не могла залишити округу, в якій проживала [6, с. 4]. Наприкінці 1941 р. у всіх населених пунктах України було проведено перереєстрацію та перепис місцевих жителів[7, с. 855].

Наказами гебітскомісарів встановлювалися максимальні ціни на продукти харчування, товари та послуги. Перед кожними торгами оголошувалися ціни, що мали бути суворо дотримані. Продавець вивішував табличку, на якій вказував свої паспортні дані та місце проживання. Недотримання поставлених вимог каралося штрафом 1000 крб., арештом або конфіскацією товару. При цьому покаранню підлягали і продавець, і покупець [15,с.4].

Окупаційна влада весь час нагадувала населенню, що смертна кара і колективна відповідальність – основні міри покарання. За вбивство німецького чиновника або вояка каралося смертю певна кількість цивільних осіб[17, с. 22].

За непідкорення владі оголошувалася смертна кара. Рейхскомісар Е. Кох видав наказ, згідно з яким —кара смерті очікувала кожного, хто підтримував членів банд, саботажників, злочинців, втікачів-полонених, надаючи їм харчі або іншу допомогу. Майно винуватців конфісковувалося [17,с.21]. Окружні комісари також наголошували, що недотримання зазначених вимог буде каратися —тяжкою в'язницею або смертю.

Отже, «нова» законодавча політика окупантів торкалася усіх сфер повсякденного життя населення Рейхскомісаріату «України». Сутність законодавчої системи окупаційної влади полягала в тому, щоб окуповані території могли виконували спочатку допоміжну функцію, а саме задоволення потреб фронту і забезпечення провіантом третього рейха, та в подальшому втілення в життя плану нової східно-територіальної політики нацистів. Також знайшла своє відображення у відповідних постановках, законах, розпорядженнях, зверненнях німецької адміністрації. Усі ці законодавчі акти базувались на двох головних постулатах – послух та покарання. Інколи нацисти

йшли на деякі поступки, проте вони мали короткотривалий характер і зумовлювалися конкретною політичною ситуацією.

Література:

1. Лисенко О. Окупаційний режим в Україні у 1941–1943 рр.: адміністративний аспект / О. Лисенко, В. Нестеренко // Архіви окупації. – К.: Києво–Могилянська академія, 2008. – С. 766–767.
2. Пастушенко Т. Використання праці українських примусових робітників у Третньому рейху / Т. Пастушенко // Архіви окупації. 1941–1944. – К.: Видавничий дім —Києво-Могилянська академія, 2008. – С. 854–859.
3. Курилишин К. Українське життя в умовах німецької окупації (1939–1944 рр.) / К. Курилишин. – Львів, 2010. – 328 с.

УДК 342

7. Юридичні науки

ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Токар А.В.,

юридичний секретар,

ТОВ «Юридичний центр правового партнерства»

м. Київ, Україна

В умовах формування та розвитку митного права як комплексної галузі в національній системі права питання створення власного понятійно-категоріального апарату є досить актуальним. Проблема визначення основних понять та їх змістовна характеристика є однією з найбільш складних як з погляду загальної теорії права, так і з погляду визначення принципових засад регулювання та функціонування окремих галузей права, зокрема які перебувають на стадії формування [9, с. 186].

Необхідно зазначити, що брак єдиної термінології, застосування різного понятійно-категоріального апарату в нормативних актах ускладнює правозастосування таких норм права та негативно впливає на забезпечення прав і свобод громадян у відповідних правовідносинах.

Фахівці в галузі митного права та практичні працівники неодноразово відзначали значну кількість вад термінологічного характеру як у попередніх, так і в чинній редакції МК України, – як з погляду формальної логіки, так і юридичної техніки [6, с. 3]. Крім того в контексті євроінтеграційних процесів, які наразі активно реалізуються в Україні, особливої актуальності набувають питання імплементації та застосування в галузі митно-правового регулювання понятійно-категоріального апарату, що використовується в міжнародних актах (конвенціях, угодах, договорах) [9, с. 187].

Одним із важливих завдань реформування митної служби було приведення національного митного законодавства до міжнародних правил, норм, стандартів, у зв'язку з чим за останні роки підготовлено декілька законопроектів, зокрема Законом України “Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи” від 4 липня 2013 р. [1, с. 711] внесено зміни до ст. 5, а саме: поняття “державна політика у сфері державної митної справи” замінено на поняття “державна митна політика”, а також змінився зміст статті; поняття “митний орган”, “митна служба” у всіх відмінках та числах замінено на поняття “орган доходів і зборів” [10, с. 160].

Однак у ч. 1 ст. 7 МК України до цього часу застосовується словосполучення “державна політика у сфері державної митної справи”, а має бути “державна митна політика”. У п. 3 ч. 1 ст. 461 та в ч. 1 ст. 546 МК України застосовується термін “митний орган” [2, с. 552], а має бути відповідно “орган доходів і зборів”.

Наступна проблема стосується відсутності відповідності в законодавчих актах України щодо використання однакового понятійно-категоріального апарату. Наприклад, в МК України застосовується словосполучення “державна митна справа”, а в Податковому кодексі України законодавець оперує поняттям “митна справа” [3, с. 112], втім, як і в Законі України “Про зовнішньоекономічну діяльність” [4, с. 377]. До речі, в Конституції України [5, с. 141] також використовується поняття “митна справа” й незрозуміло (про це

вже писали П. В. Пашко, Н. В. Осадча) чому в МК України 2012 р. законодавець увів поняття “державна митна справа”. Слід також констатувати про відсутність однакового застосування понять і термінів у підзаконних актах державних органів щодо митної справи. Так, наприклад, Положення про Державну фіскальну службу України (далі – ДФС України) затверджено Постановою Кабінету Міністрів України 21 травня 2014 р. № 236, тобто через 10 місяців після внесення змін в МК України, які торкнулись поняття “державна митна політика”. Втім відповідно до п. 2 цього Положення одним із основних завдань ДФС України є “внесення на розгляд міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері державної митної справи” [7, с. 1507], тобто використовується поняття, яке вже в МК України змінено на державну митну політику [10, с. 160].

Таким чином, вищенаведені приклади свідчать про невідповідність та неузгодженість низки нормативних актів у галузі державної митної справи [10, с. 162]. Допущення таких помилок є недопустимим, особливо у кодифікованих актах. Саме тому законодавцю необхідно внести відповідні зміни у МК України щодо ліквідування цього пробілу найближчим часом.

Відповідно до того, що сучасне українське законодавство з питань державної митної справи характеризується значною динамічністю, частим внесенням змін і доповнень, нормотворець не завжди дотримується елементарних прийомів і правил, способів створення та систематизації юридичних документів. Тож актуальним завданням й надалі залишається впорядкування і подальше поповнення митної термінології відповідно до сучасного економічного та науково-технічного розвитку.

Література:

1. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи : Закон України від 4 липня 2013 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 20–21. – 711 с.
2. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–48. – 552 с.

3. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – 112 с.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – 377 с.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – 141 с.
6. Міщенко І.В. Митний кодекс України: проблеми термінології / І.В. Міщенко // Митна справа. – 2010. – № 5 (71). – С. 3-5.
7. Пашко П. В. Про термін “Митна політика” / П. В. Пашко , Н. В. Осадча // Митна справа. – 2012. – № 3. – С. 5-10.
8. Положення про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – 1507 с.
9. Приймаченко Д.В., Прокопенко В.В. Митні формальності: правова природа та зміст поняття (міжнародно-правовий аспект) / Д.В. Приймаченко, В.В. Прокопенко // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 3(9). – С. 186-197.
10. Прокопенко В.В. Митне законодавство України: сучасний стан та напрямки вдосконалення / В.В. Прокопенко // Вісник АМСУ. Серія: “Право”. – 2015. – № (14). – С. 159-163.

